

Акча-кредиттик көрсөткүчтөрдүн 2015-жылдын январь-февраль айларындагы динамикасы

2015-жылдын январь-февраль айларында экономиканын өсүш арымы (УСКнын алдын ала маалыматтары боюнча) 9,5 пайызды түзгөн (2014-жылдын январь-февраль айларында 5,5 пайыз) “Кумтөр” алтын казып алуу ишканаларын эске албаганда, реалдуу ички дүң өнүм (ИДӨ) 3,8 пайызга өскөн.

Өтүп жаткан жылдын февраль айында инфляция жылдык мааниде алганда 11,0 пайыз чегинде катталган (2014-жылдын февраль айында – 4,0 пайыз); базалык инфляция 8,4 пайызды (2014-жылдын февраль айында – 6,9 пайыз).

Жыл башынан бери АКШ долларынын сомго карата расмий курсу 4,1 пайызга өсүп, 1 доллар үчүн 61,2914 сомду түзгөн (2014-жылдын январь-февраль айларында – 6,5 пайыз).

Кароого алынып жаткан мезгил ичинде акча базасы 57 872,0 млн. сомду түзүү менен 10,2 пайызга кыскарган (2014-жылдын январь-февраль айларында – 8,8 пайыз), анын ичинде жүгүртүүдөгү акча, башка депозиттик корпорацияларынын камдары (резерв) 1,6 пайызга көбөйгөн шартта, 11,8 пайызга азайган.

Февраль айынын акырына карата абал боюнча акча базасынын түзүмүн төмөнкүчө чагылдырууга болот:

- жүгүртүүдөгү акчанын үлүшү 87,0 пайызды түзгөн;
- башка депозиттик корпорацияларынын камдарынын үлүшү 13,0 пайыз чегинде катталган.

Башка депозиттик корпорацияларынын камдарынын түзүмүндө милдеттүү камдар 0,6 пайызга көбөйүп, 6 735,5 млн. сомду түзгөн, үстөк камдар 10,8 пайызга, 780,0 млн. сомго чейин көбөйгөн (ал эми 2014-жылдын январь-февраль айларында милдеттүү камдар 7,0 пайызга өскөн болсо, үстөк камдар 14,2 пайызга азайган).

Акча базасынын кыскарышы негизинен, Улуттук банктын операциялары менен шартталган, алар 2015-жылдын январь-февраль айлары ичинде акча базасын 6,1 млрд. сомго кыскарткан. Өкмөттүн операциялары – 0,5 млрд. сомго кыскарган.

Кароого алынып жаткан мезгил ичинде акча базасына эң башкысы, Улуттук банктын төмөнкү операциялары таасир эткен:

- валюта интервенциялары акча базасын 6,5 млрд. сомго азайткан;
- «овернайт» депозиттери – январь-февраль айлары ичинде жайгаштырылган каражаттардын дүң көлөмү 47,2 млрд. сом чегинде катталган;
- «овернайт» кредиттери – январь-февраль айлары ичинде берилген каражаттардын дүң көлөмү 6,7 млрд. сомду түзгөн;
- ички рынокто алтынды сатып алуу – 93,7 млн. сомду түзгөн.

2015-жылдын январь-февраль айлары ичинде дүң эл аралык камдар доллар эквивалентинде 135,6 млн. долларга азайып, 1 823,0 млн. долларын түзгөн.

Ушул мезгил ичинде таза ички активдер 2 917,2 млн. сомго азайган. Өкмөттүн депозиттеринин өсүшү, ошондой эле алтын-валюта активдерин кайра баалоонун эсебинен башка статьялардын 1287,0 млн. сомго азайышынан улам, Өкмөт алдындагы милдеттенмелердин 1 857,2 млн. сомго көбөйүүсү таза ички активдердин азайышына салым кошкон. Ал эми таза ички активдеринин өсүшүнө капитал эсептеринин 192,2 млн. сомго азайышы жана банктарга карата таза талаптарынын 36,1 млн. сомго көбөйүүсү салым кошкон.

Акча топтомдорунун өзгөрүүсү

Банктардан тышкары акчадан жана улуттук валютадагы¹ депозиттерден турган М2 акча топтому 2015-жылдын январь-февраль айларында 6,2 пайызга азайып, 74 748,6 млн. сомду түзгөн (2014-жылдын январь-февраль айларында - 7,8 пайызга).

Кеңири мааниде колдонулуучу М2Х акча массасы кароого алынып жаткан мезгил ичинде 4,5 пайызга азайып, 118 990,4 млн. сомду түзгөн, буга эң башкысы, банктардан

¹ Өкмөттүн жана резидент эместердин депозиттерин эске албаганда, жеке адамдардын, юридикалык жактардын жана башка финансы-кредит мекемелеринин депозиттери

тышкаркы акчанын 10,9 пайызга, 46 225,1 млн. сомго чейин кыскарышы түрткү берген (2014-жылдын январь-февраль айларында М2Х 2,8 пайызга азайган эле).

М2Х акча массасынын түзүмүн төмөнкүчө чагылдырууга болот:

- банктардан тышкаркы нак акчанын үлүшү – 38,8 пайыз (2014-жылдын 1-мартына карата – 47,3 пайыз).
- улуттук валютадагы депозиттердин үлүшү – 24,0 пайыз (2014-жылдын 1-мартына карата – 24,1 пайыз).
- чет өлкө валютасындагы депозиттердин үлүшү – 37,2 пайыз (2014-жылдын 1-мартына карата – 28,6 пайыз).

Чет өлкө валютасындагы депозиттер 4,9 пайызга өсүп, 44 241,8 млн. сомго жеткен. Алмашуу курсунун таасирин эске албаганда – 1,4 пайызга өскөн, улуттук валютадагы депозиттер 6,4 пайызга, 28, 523, 5 млн. сомго чейин кыскарган. Натыйжада, депозиттердин жалпы көлөмү 2015-жылдын февраль айында 0,2 пайызга өсүп, 72 765,3 млн. сомду түзгөн (2014-жылдын январь-февраль айларында – 5,0 пайызга).

М2Хте камтылган депозиттердин долларлашуу деңгээли февраль айынын акырына карата 60,8 пайызды түзүп, жыл башындагы деңгээлге салыштырганда 2,8 пайыздык пунктка көбөйгөн.

Экономикага кредит² 2015-жылдын январь-февраль айларында 0,6 пайызга өсүп, 82 605,6 млн. сомду түзгөн, ал эми алмашуу курсунун таасирин эске албаганда 1,7 пайызга төмөндөгөн (2014-жылдын январь-февраль айлары ичинде экономикага кредит тиешелүүлүгүнө жараша 6,5 жана 3,1 пайызга өскөн).

Кароого алынып жаткан мезгил ичинде банк тутумунун таза чет өлкө активдери 3 584,1 млн. сомго азайып (3,3 пайызга), 105 005,4 млн. сомду түзгөн.

Жылдын февраль айынын акырына карата банк тутумунун таза чет өлкө активдери 13 985,0 млн. сом чегинде катталып, 1 969,8 млн. сомго (12,3 пайызга) кыскарган.

Улуттук банк Башкармасынын чечимине ылайык, февраль айынын акырына карата эсептик чен 11,0 пайыз деңгээлинде белгиленген (өтүп жаткан жылдын январь айынын акырына карата белгиленген деңгээлге салыштырганда өзгөрүүсүз калган).

Өтүп жаткан жылдын февраль айынын акырына жүгүртүү мөөнөтү 7 күндүк ноталар кирешелүүлүгү 11,00 пайызды түзгөн.

Финансылык ортомчулук деңгээлин мүнөздөгөн М2Х кеңири мааниде колдонулуучу акча мультипликатору 1-мартка карата 2,056ны, М2 мультипликатору – 1,292 чегинде катталган (2014-жылдын 1-мартына карата – тиешелүүлүгүнө жараша 1,761 жана 1,257).

Февраль айынын акырына карата М2Х акча топтому боюнча эсептелинген экономиканы монетизациялоо коэффициенти 30,1 пайызды, М2 акча топтому боюнча – 20,8 пайызды түзгөн (2014-жылдын февраль айынын акырына карата – тиешелүүлүгүнө жараша 31,4 жана 23,5 пайыз).

Акча жүгүртүү ылдамдыгы

Акча жүгүртүү ылдамдыгы февраль айынын акырына карата 3,3 түзгөн (М2Х боюнча).

Улуттук банктын кассасына январь-февраль айлары ичинде 12 257,5 млн. сом келип түшкөн, 2014-жылдын тиешелүү мезгилиндегиге салыштырганда 4 092,0 млн. сомго же 3,3 пайызга көбөйгөн. Ал эми кассалардан берүүлөр 5 574,2 млн. сомго же 4,5 пайызга көбөйүп, 129 828,9 млн. сомду түзгөн.

Төлөм системасында январь-февраль айлары ичинде финансылык тобокелдик деңгээли минималдуу чекте сакталган. Февраль айынын акырына карата жүгүртүү коэффициенти 0,33тү, ликвиддүүлүк коэффициенти 3,03 түзгөн.

² Өкмөттүн жана резидент эместердин кредиттерин эске албаганда, жеке адамдарга, юридикалык жактарга жана башка финансы-кредит мекемелерге кредиттер.